

Ὁμιλία
τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου
κατὰ τὴν Παρουσίασιν ἐπώνυμης Ἀκαδημαϊκῆς Ἑδρας
τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ,
ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν
«Μητροπολίτης Δράμας Παῦλος-Ἐκκλησιαστικὴ
Ἱστορία καὶ Πολιτισμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς
11^{ος} - 20^{ος} αἰῶνας»
(Θεολογικὴ Σχολὴ ΑΠΘ, Πέμπτη, 29 Ἰανουαρίου 2026)

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,
Ἑλλογιμώτατοι κύριε Πρύταني καὶ Ἀντιπρυτάνεις.
Ἑλλογιμώταται Καθηγήτριαι καὶ Ἑλλογιμώτατοι
Καθηγηταί,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἀρχοντες Ὀφφικιάλιοι,
Προσφιλεῖς φοιτηταί καὶ φοιτήτριαι,
Ἐκλεκτοί παρόντες,

Μετά μεγάλης συγκινήσεως δοξολογοῦμεν τὸν ἐν
Τριάδι Θεὸν τῶν Πατέρων μας διότι μᾶς ἀξιώνει σήμερον νά
ἐγκαινιάζωμεν τὴν ἀπαρχὴν μιᾶς ἑδρας τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ ἐν τῇ συμβασιλευούσῃ Ἀριστοτελείου

Πανεπιστημίου ἐπ'ὀνόματι ενός ἐκ τῶν ἀνθρώπων διά τούς
ὁποίους ἐχρησιμοποίησαμεν καί χρησιμοποιοῦμεν ὡς
ἀπόσταγμα καρδίας τήν λέξιν "φίλος", ἥτοι τοῦ μακαριστοῦ
Μητροπολίτου Δράμας κυροῦ Παύλου τοῦ Ποντίου.

Καί δοξολογοῦμεν τόν Κύριον τοῦ ἐλέους ὃχι μόνον διότι
παριστάμεθα αὐτοπροσώπως εὐλογοῦντες τήν ἑναρξιν τοῦ
τοιούτου ἐμπνευσμένου ὄντως ἐγχειρήματος συγχαίροντες
τοῖς τε ἀρμοδίοις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων
καί Ἀθλητισμοῦ, τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καί τοῖς
Ἱερωτάτοις Ποιμενάρχαις τριῶν ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι
εὐλογημένων Ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου ἡμῶν, Θεσσαλονίκης,
Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως καί Νέας Κρήνης καί
Καλαμαριᾶς, ἀλλά καί διότι δίδεται εἰς τήν Μετριότητα ἡμῶν
ἡ εὐκαιρία νά ἀνοίξωμεν τό κειμηλιαρχεῖον τῆς καρδίας μας
καί νά παρουσιάσωμεν ἐξ αὐτοῦ ὅσα εὖφημα καί τιμαλφῇ
διατηροῦμεν ἐν αὐτῇ περί τοῦ προσώπου τοῦ οὕτωςί
τιμωμένου Ἱεράρχου.

Ὁ Δράμας Παῦλος, ἐκλεκτοί παρόντες, ἐκφράζει διά τόν
ὁμιλοῦντα, τόν καί, ἐλέω Θεοῦ, ἐπί κεφαλῆς οὐ μόνον τῆς
ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως κατασταθέντα ἀλλά καί αὐτῆς
ταύτης τῆς τήν κατοικουμένην κοσμούσης διά τῆς φυσικῆς
εὐλαβείας τῆς Ρωμηοσύνης, τήν αὐθεντικήν μορφήν αὐτῆς
τῆς ἱερᾶς διπλοῖδος Ἐκκλησίας καί Γένους. Ὁ Δράμας Παῦλος
ζοῦσε τό μεγαλεῖον καί ταυτοχρόνως τήν σεμνότητα τῆς
Ρωμηοσύνης καί ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐκ τοῦ Πόντου
καταγωγῆς ἀλλά καί ἐκ τῆς ἰδίας τῆς συνειδήσεως καί
προαιρέσεώς του. Ἡ καρδιά του χτυποῦσε εἰς τόν ρυθμόν τοῦ
κεμεντζέ, ἡ ἀγάπη του διά τήν πίστιν καί τό Γένος ὑψωνόταν

σάν "Λαραχανῆς ἐλάτη" καί μέ αὐτήν προασπιζόταν αὐθεντικῶς, ἀνεπιτηδεύτως καί ἀνυποχωρήτως τά ἱερά καί τά ὅσιά των.

Ὁ Παῦλος, εἰς ὅλον του τό μεγαλεῖον, εἶχε τήν δύναμιν ἀφ' ἐνός τῆς ἀδυναμίας τῆς παιδικῆς καρδίας καί συγχρόνως τῆς κατανοήσεως ὅτι ἡμεῖς, οἱ Ρωμηοί τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς δέν εἴμεθα ποσῶς ἀπόδημος Ἑλληνισμός, εἴμεθα ἔνδημος, καί τό ἐπαναλαμβάνομεν ἐν σεμνῇ καυχῇ: οἱ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ εἴμεθα ἔνδημος ἑλληνισμός! Εἴμεθα γόννοι πατέρων εὐκλεῶν, ἀπόγονοι μιᾶς ἱστορίας εἰς τό ξεφύλλισμα τῆς βίβλου τῆς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης θά ἀφουγκρασθῇ στεναγμούς ἀλαλήτους, κόπους καί μόχθους, θά προσκυνήσῃ Ὁρθοδόξϊαν ἀνόθευτον ἀπό ξενικᾶς ἐπιρροᾶς, θά λατρεύσῃ τόν Κύριόν μας ἐν εὐλαβείᾳ καί ὄχι μετά τυπολατρικῆς εὐσεβείας.

Αὐτά ὅλα, ἄμεικτα οἰασδῆτινος ἐθνικιστικῆς ἢ φανατικῆς διαθέσεως ἀλλά μέ ἐναργῇ τήν διάθεσιν φιλίας, σεβασμοῦ καί ἀγάπης πρὸς τῆς Ἱστορίας τὰς διακυμάνσεις καί ἐπιφοράς, τά συνήντει κανεῖς ἢ μᾶλλον συνέθετον τήν ἰδίαν τήν προσωπικότητα, τὰς ἐπιλογάς καί τόν χαρακτῆρα τοῦ Δράμας Παύλου. Καί τοῦτο διότι, ὡς γνήσιος Ρωμηός, ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ἡ λατρεία τῆς Ρωμηοσύνης οὐδόλως συνεπάγεται ἔχθραν ἐναντίον οἰουδῆτινος ἀλλογενοῦς καί ἀλλοφύλου καί προσώπου καί κρατικοῦ θεσμοῦ, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ Ρωμηοσύνη εἶναι ἐμπεποτισμένη εἰς το DNA τῆς ἀπό τήν ἰδέαν καί ἀρετήν τῆς οἰκουμενικότητος ὡς παιδεία καί ὡς νοοτροπία, γνωρίζει καλῶς μόνον νά ἀγαπᾷ καί νά συνυπάρχῃ εἰρηνικῶς καί ἐν ἀδελφοσύνῃ, ὄχι

καταναγκαστικῶς ἀλλά μέ τό Ὁρθόδοξον ἦθος καί φρόνημα, ὅτι εἰς πάντα ἄνθρωπον ὁ Ρωμηός καί ὁ Χριστιανός γενικώτερον θεᾶται τήν εἰκόνα τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

Ὅλα τά ἀνωτέρω μαζί δικαιώνουν ἀπολύτως τήν ἀγίαν πρωτοβουλίαν νά λάβῃ μία πανεπιστημιακή ἔδρα μελέτης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καί πολιτισμοῦ περί τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τό ὄνομα ἑνός τοιαύτης περιοπῆς Ἱεράρχου, ἐφαμίλλου τῶν παλαιῶν, οἱ ὅποιοι ἔδιδαν ὅλον τόν ἑαυτόν των εἰς τήν διακονίαν καί θεραπείαν τῶν μεγάλων καί ἀκηράτων ὑποθέσεων. Ἀξιόν, λοιπόν, καί δίκαιον, ὁ Δράμας Παῦλος νά μνημονεύηται τοιουτοτρόπως, καί ἐπιτραπήτω ἡμῖν ὅπως προτρεψώμεθα πατρικῶς τούς τε διδάσκοντας ἀλλά καί τούς διδασκομένους ὅπως ὄχι μόνον τό ὄνομά του νά μνημονεύηται εἰς τήν σπούδασιν τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἀλλά καί τό παράδειγμά του, τό ὑπόδειγμα βίου καί πολιτείας νά διδάσκηται ὡς ὑπόδειγμα εὐπατρίδου Ρωμηοῦ, ὡς ἀληθῶς γνησίου - καί ὄχι ψευδωνύμου- Ὁρθοδόξου καί μάλιστα κληρικοῦ, μακράν ἀγγυλώσεων καί στενοτήτων, παρακαταθήκη ἐνθέου βιοτῆς παραδοσιακῆς, οὔτε συντηρητικῆς οὔτε μοντέρνας καί ξενοεισάκτου.

Μακαριστέ φίλε Παῦλε,

"Ἡ Τραπεζούντα, ἡ κυρά, Βασίλισσα κι αφέντρια χιλέχρονος νοικοκυρά και πάντα νέϊσα νύφε" ἦταν πάντα δι' ἐσέ ἡ πατρίδα τῆς καρδίας σου. Ἐκείνη ἦτο ἡ Ἱερουσαλήμ σου. Διό καί ὁ Δικαιοκρίτης, κρίμασιν οἷς Ἐκεῖνος μόνον οἶδε σέ ἐκάλεσε ἐνωρίς κοντά Του διά νά τήν ἀναπαύσῃ ἀπό τό ὑπέρ αὐτῆς περιπαθές καρδιοχτύπι.

Ἀπό ἡμᾶς, τήν ἡμῶν Μετριότητα, ἐστέρησε ἓνα συνοδοιπόρον καί συνέκδημον εἰλικρινῇ, ὑπερβαλλόντως εἰλικρινῇ, ἓνα συμπαραστάτην εἰς τόν καθ' ἡμέραν ὑπέρ τῆς Ρωμηοσύνης ἀγῶνα, ἓνα συναντιλήπτορα τοῦ λογισμοῦ καί τοῦ ὀνείρου, ἓνα φίλον γνήσιον. Ὅμως, εἰς τήν Βασιλείαν Του προσέθεσεν ἓνα ἄνθος ἀμάραντον καί εἰς τό Γένος ἐχαρίσατο τύπον καί ὑπογραμμόν σύγχρονον.

Παῦλε μας,

"Τ' Ἐλεούσας, ἀποθαμέν', ἔψανε τά κερία...". Ἐκεῖ, σοῦ ἀναβουμε τό δικό σου κερί, παμφίλτατε, καί ἡ Κυρά καί Δέσποινα τοῦ κόσμου, ἄς ἀνοίξη σέ ἐσένα καί στό Γένος τίς πύλες τοῦ ἐλέους τοῦ Υἱοῦ Της.

Μνησθεῖη σου Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ Βασιλεία Του, ἀνθέ τῆς Ρωμηοσύνης ἡγαπημένε! Αἰωνία σου ἡ μνήμη!